

**Professori (em.)
Seppo Penttilä**

**Veronmaksajain Keskusliitto ry:n
vuosikokous 28.9.2020**

Veronmaksajain keskusliiton vuosikokous 2020 pidetään nyt poikkeuksellisena ajankohtana ja poikkeuksellisissa olosuhteissa. Uskon, että koronaviruksestakin selvitään ja toivottavasti mahdollisimman pian. Mutta missä kunnossa korona-ajasta selviää Suomen julkinen talous ja verotus? Se on hämärän peitossa. Toivottavasti ei käy samoin tai peräti huonommin kuin vuoden 2008 finanssikriisistä selviytymisessä. Pyrkimättä minkäänlaisten kauhukuvien maalaamiseen, palautan kuitenkin mieliin, kuinka Suomi on pärjännyt finanssikriisin jälkeen?

Finanssikriisin myötä Suomen BKT romahti vuonna 2009 peräti 8,3 %. Suomi toipui romahduksesta selvästi monia läheisiä kilpailijamaita hitaammin. Suomessa puhutaan menetetyistä vuosikymmenestä; kokonaistuotanto kääntyi kasvu-uralle vasta vuonna 2016 ja juuri kun vuoden 2008 taso oli ylitetty, koronaepidemia söi kasvun muutamassa kuukaudessa.

Suomen julkinen talous oli finanssikriisin iskiessä vuonna 2008 hyvässä kunnossa. Julkinen talous oli tuolloin selvästi ylijäämäinen, enemmän ylijäämäinen kuin esimerkiksi Ruotsissa ja Tanskassa. Julkisen velan suhde bruttokansantuotteeseen oli Suomessa vuonna 2008 vain 32,6 % ja se oli jopa alempi kuin vastaavat suhdeluvut Ruotsissa (37,7 %) ja Tanskassa (33,3 %). Miten on käynyt sen jälkeen? Suomessa julkinen talous on ollut ajanjaksolla 2009–2019 kaikkina vuosina alijäämäinen. Suomi on velkaantunut niin, että julkinen velka vuoden 2019 lopussa oli n. 60 %/BKT. Ruotsissa ja Tanskassa on julkinen talous vastaavina vuosina ollut useasti ylijäämäinen. Niinpä niiden julkinen velka/BKT oli vuoden 2019 päättyessä suurin piirtein samalla tasolla tai hivenen alempi kuin vuonna 2008 (Ruotsi 35,1 % ja Tanska 33,2 %). Samana aikana Suomessa julkinen velka/BKT on lähes kaksinkertaistunut. Mistä tämä johtuu? Onko Suomessa tehty vähemmän hyviä ratkaisuja kuin Ruotsissa ja Tanskassa? Minkä vuoksi Suomessa julkiset menot kasvavat olennaisesti nopeammin kuin julkiset tulot, vaikka Ruotsissa ja Tanskassa ei näin tapahdu? Se ei johdu siitä, että veroaste olisi Suomessa alempi kuin Ruotsissa ja Tanskassa. Myöskään väestön ikärakenteeseen vetoaminen ei ole vastaus tuohon kysymykseen.

Vertailua Pohjoismaisiin kumppaneihimme voidaan tehdä tietenkin monilla muillakin mittareilla, vaikkapa työllisyysasteella. Miksi työllisyysaste on Suomessa selvästi heikompi kuin Ruotsissa ja miksi se on Suomessa Pohjoismaiden huonoin. Löytyy toki myös mittareita, joissa pärjäämme muita paremmin. World Happiness Reportin mukaan olemme maailman onnellisin kansa. Hyvä niin.

Koronakriisistä selviämiseksi Suomi ottaa tänä ja ensi vuonna uutta velkaa yhteensä suurin piirtein saman määrän, jonka kotitaloudet maksoivat tuloveroina vuonna 2019. Velan suhde bruttokansantuotteeseen ylittää ensi vuonna selvästi 70 %:n tason ja vuosikymmenen lopussa sen on ennustettu ylittävän 80 %:n tason. Myös muut maat elvyttävät tällä hetkellä, niin tekevät myös Ruotsi ja Tanska. Niiden lähtötilanne on kuitenkin ollut aika paljon parempi kuin Suomella. Ruotsissa velkasuhde ylittää lisävelanoton vuoksi 40 %:n tason, mutta tarkoitus on, että vuonna 2023 julkinen talous olisi taas ylijäämäinen. Ruotsi käyttää myös veroelvytystä, verotusta kevennetään n. 3 miljardilla eurolla, josta merkittävä osa kohdistuu tuloverotukseen. Suomessa tällainen työkalu ei näytä kuuluvan hallituksen työkalupakkiin, sen sijaan käytössä on verotusta kiristävä työkalu. Todettakoon sekin, että Ruotsissa kevennettiin tuloverotusta myös vuodelle 2020 muun muassa poistamalla progressiivisen tuloveroasteikon ylin porras. Marginaaliveroprosentissa tapahtui

merkittävä alaneminen. Suomessa finanssikriisin jälkeen progressiiviseen tuloveroasteikkoon tehdyt kiristykset ovat edelleen siellä ja näyttävät pysyvänkin.

Kun julkiset menot Suomessa nyt ovat kivunneet koronakriisin myötä uudelle entistä korkeammalle tasolle, ne helposti myös jäävät koholle. Luultavaa on myös se, että niiden rahoittamiseksi aletaan etsiä moninaisia eri verojen korotuksia. Se olisi kuitenkin väärä tie.

Mitä Suomen verotuksessa pitäisi tehdä lähivuosina? Monia erilaisia yksityiskohtia löytyy, mutta verolainsäädännön muutoksissa suurena linjana tulisi mielestäni olla seuraavien kolmen tavoitteen mukainen toiminta ja myös seuraavassa järjestyksessä:

1. Jos jotain veroa korotetaan, tulee samanaikaisesti sitoutua alentamaan samalla määrällä jotain toista veroa, ensisijaisesti ansiotulojen verotusta.
2. Ansiotulojen verotuksessa tavoitteena tulee olla se, että ylin marginaaliveroaste alennetaan 50 %:iin. Tätä esitti jo vuonna 2010 Verotuksen kehittämistyöryhmä (Hetemäen työryhmä).
3. Kokonaisveroaste pyritään painamaan sille tasolle (n. 40–41 %), jolla se oli ennen finanssikriisin alkamista 2008–2009. Tämä on helppo tavoite, jos talous saadaan kasvu-uralle ja toimitaan kahden ensiksi mainitun tavoitteen mukaisesti.

Arvoisat kokousedustajat. Olen toiminut Veronmaksajain Keskusliitto r.y:n puheenjohtajana vuodesta 2008 alkaen. Minulle on ollut suuri kunnia, että olen saanut olla tässä tehtävässä. Suuret kiitokset luottamuksesta. Tämä on viimeinen vuosikokouksen avauspuheenvuoroni. Toimikauteni alkoi finanssikriisivuonna ja päättyi koronakriisiin. Kuten edellä on ilmennyt Suomella ei ole näiden kriisien väli vuosina mennyt kovin hyvin ja olemme monilla mittareilla mitaten jääneet pahasti jälkeen Pohjoismaisista verrokeistamme. Uskomaan parempaan menestykseen ja myös parempaan verojärjestelmään ei kuitenkaan saa menettää.

Veronmaksajain Keskusliitto r.y. on hyvissä kantimissa ja menestyy jatkossakin. Sitä, sen aloitteita, aktiivisuutta, näkyvillä oloa, yhteiskunnallista vaikuttavuutta ja toimintaa tarvitaan.

Suuret kiitokset teille kaikille.